

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia 18 (2020)

ISSN 2081-1861

DOI 10.24917/20811861.18.23

Magdalena B. Król

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ORCID: 0000-0003-4866-0385

Nowe kierunki kształcenia w instytutach bibliotekoznawczych uniwersytetów polskich.

Studium przypadku: Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Wstęp

Szybko następujące w ostatnich dwóch dekadach zmiany na rynku edukacyjnym spowodowały, że jednostki dydaktyczne prowadzące przez wiele lat studia w dyscyplinie bibliologia i informatologia musiały zmierzyć się z bardzo trudnym zadaniem, jakim była – i jak się wydaje, nadal pozostaje – konieczność zweryfikowania, a niejednokrotnie zbudowania od nowa, swojej oferty dydaktycznej. Doświadczenia poszczególnych ośrodków akademickich w Polsce w tym zakresie stanowią ważne źródło zarówno informacji, jak i inspiracji dla innych.

Celem publikacji jest diagnoza i pogłębiona analiza przyczyn, które miały wpływ na zmianę w zakresie studiów bibliotekoznawczych w Polsce na przykładzie wybranego ośrodka akademickiego z długą tradycją kształcenia wraz z próbą dokonania ewaluacji jednego z prowadzonych aktualnie kierunków kształcenia.

Zastosowano metody badawcze korzystające z różnych założeń metodologicznych: analizę materiałów źródłowych, głównie dokumentów prawnych, a także wybranych publikacji; studium przypadku, którego przedmiotem jest Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, będący dobrym przykładem działań w zakresie wprowadzenia nowych kierunków kształcenia; sondaż diagnostyczny przeprowadzony wśród odbiorców aktualnej oferty dydaktycznej badanej jednostki oraz obserwacja nieuczestnicząca prowadzona z perspektywy dydaktyka realizującego kursy ze studentami poddanymi badaniu.

Artykuł prezentuje wyniki badań własnych, w których podjęta została próba znalezienia odpowiedzi na postawione pytanie badawcze: czy oferta dydaktyczna realizowana na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe II stopnia (profil ogólnoakademicki) w Instytucie Nauk o Informacji UP w Krakowie dopasowana jest do potrzeb i oczekiwań odbiorców, do których jest kierowana? Uzyskane odpowiedzi, choć w bardzo ograniczonym zakresie, pozwalają jednak poznać preferencje,

przynajmniej części, aktualnych odbiorców, w tym – motywacje, oczekiwania, najbardziej/najmniej przydatne oraz brakujące, w ofercie dydaktycznej, kursy; zalety/wady studiowania; oceny studiów, a także plany zawodowe po ukończeniu studiów. Informacje dotyczące preferencji osób podejmujących studia są dość istotne, a z pewnością warto rozważyć przy planowaniu i konstruowaniu przyszłych ofert dydaktycznych.

Od bibliotekoznawstwa do zarządzania informacją i publikowania cyfrowego oraz architektury informacji

Bibliotekoznawstwo jako dyscyplina naukowa ewoluowało w czasie – przez bibliotekoznawstwo i informację naukową, informację naukowo-techniczną, aż po bibliologię i informatologię¹.

Dwie ostatnie dekady przyniosły liczne i szybko zachodzące zmiany, które wpłynęły również na kształt i kierunek rozwoju omawianej dyscypliny naukowej – w zakresach zarówno prowadzenia badań naukowych, jak i kształcenia akademickiego. Do najważniejszych należą:

- decyzje polityczne – uwarunkowania prawne i organizacyjne,
- rewolucja technologiczna – dynamiczny rozwój Internetu i nowych mediów,
- przemiany społeczne i kulturowe.

Wszystkie wyżej wymienione przemiany sprawiły, że „studia humanistyczne bibliotekoznawstwa powoli przechodzą do historii”².

W obszarze decyzji politycznych zmieniających prawne i organizacyjne funkcjonowanie uczelni wyższych w Polsce jako początek zasadniczych zmian należy wskazać konieczność wdrożenia wytycznych tzw. procesu bolońskiego, czyli międzyrządowego programu modernizacji szkolnictwa wyższego w krajach Unii Europejskiej. Realizacja procesu bolońskiego zainicjowana została 19 czerwca 1999 roku za sprawą podpisania przez ministrów edukacji 29 krajów *Deklaracji bolońskiej*³, której głównym celem było stworzenie, do 2010 roku, Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Polska przystąpiła do realizacji procesu bolońskiego, podejmując działania, takie jak:

1 Bibliologia i informatologia – nazwa dyscypliny naukowej, usytuowana w obszarze nauk humanistycznych, nadana *Uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 23 kwietnia 2010 r. zmieniającą uchwałę w sprawie określenia dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych*, M.P. 2010, nr 46, poz. 636, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20100460636> – 22.07.2020. Szerzej o bibliologii i informatologii w perspektywie historycznej, przedmiocie badań i metodologii w: B. Korzeczek, J. Woźniak-Kasperek, *Bibliologia i informatologia w naukach o komunikacji społecznej i mediach – odrębność czy komplementarność*, „Studia Medioznawcze” 2019, t. 20, nr 3 (78), s. 212–224.

2 St. Kurek-Kokocińska, *Studia bibliotekoznawcze w Polsce. Historia i ewolucja w latach 1945–2015 ze szczególnym uwzględnieniem przykładu Uniwersytetu Łódzkiego*, Łódź 2016, s. 7.

3 *Deklaracja bolońska* – dokument pt. *Deklaracja Bolońska. Szkolnictwo wyższe w Europie. Wspólna Deklaracja Europejskich Ministrów Edukacji, zebranych w Bolonii w dniu 19 czerwca 1999*, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/nauka/proces-bolonski>, pdf – 22.07.2020.

wprowadzenie Suplementu do Dyplomu, rozwijanie dwu-, trzystopniowego systemu studiów i systemu punktów kredytowych ECTS, powołanie Państwowej Komisji Akredytacyjnej, promowanie mobilności w ramach programu Sokrates/Erasmus lub dwustronnych umów międzynarodowych⁴. Aktualnie w procesie bolońskim partycypuje 48 krajów⁵. Zgodnie z dyrektywami *Deklaracji bolońskiej* w wielu ośrodkach bibliotekoznawczych w Polsce jednolite 5-letnie studia z zakresu bibliotekoznawstwa (i informacji naukowej) początkowo zaczęto realizować w formule dwustopniowej. W rezultacie nastąpiło skumulowanie treści studiów 5-letnich do 3-letnich (studia I st.), co oczywiście musiało w jakimś stopniu wpłynąć na obniżenie jakości kształcenia. Dodajmy, że nie był to proces charakterystyczny tylko dla tego kierunku.

Wprowadzenie w 2011 roku reformy polskiego szkolnictwa wyższego w formie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego⁶ umożliwiło uczelniom autonomię we wszystkich obszarach swojego działania, w szczególności w zakresie tworzenia programów kształcenia uwzględniających efekty kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji i ustalania warunków przyjęcia na studia. Wdrożenie tej zmiany w systemie prawnym szkolnictwa wyższego umożliwiło uczelniom tworzenie i uruchamianie różnych nowych kierunków studiów, często w dość swobodny sposób powiązanych z ich dotychczasowym profilem kształcenia. Instytuty prowadzące do tej pory kierunek studiów ściśle związany z bibliotekoznawstwem i/lub informacją naukową również decydowały się (i nadal decydują) na uruchomienie nowych kierunków studiów związanych (w większym lub mniejszym zakresie), bądź niezwiązanych, z bibliotekoznawstwem.

Kolejną znaczącą zmianę wprowadziła w 2013 roku ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów⁷. Uzasadnieniem jej wprowadzenia była tzw. deregulacja⁸ wybranych zawodów, w tym bibliotekarza. Unieważniła wcześniej wypracowane praktyki w zakresie kształcenia bibliotekarzy w szkołach wyższych za sprawą zmiany zapisu w *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* (Dz.U. z 2019 r., poz. 1479) na: *Rozdział 11. Pracownicy bibliotek. Art. 29. 1. Pracownicy zatrudnieni w bibliotekach na stanowiskach bibliotekarskich tworzą grupę zawodową bibliotekarzy. 2. W bibliotekach mogą być zatrudnione osoby z wykształceniem średnim lub średnim*

4 Informacja ogólna o Procesie Bolońskim, [on-line:] <http://www.bip.nauka.gov.pl/proces-bolonski/> – 22.07.2020.

5 *European Higher Education Area and Bologna Process*, [on-line:] <http://www.ehea.info/> – 22.07.2020.

6 *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*, Dz.U. 2011, nr 253, poz. 1520, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20112531520> – 22.07.2020.

7 *Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów*, Dz. U. 2013, poz. 829, [on-line:] <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20130000829> – 22.07.2020.

8 Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, *Uzasadnienie deregulacji dostępu do wykonywania zawodów do projektu ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych z projektami aktów wykonawczych*, RM-10-53-13, Warszawa 17.07.2013, [on-line:] <https://bip.kprm.gov.pl/download/75/13144/RM-10-53-13.pdf> – 22.07.2020.

branżowym⁹. „Uwolnienie” zawodu bibliotekarza i otwarcie dostępu do niego bez specjalistycznego wykształcenia wpłynęło na ograniczenie liczby kandydatów na studia, którzy wiązali swoją przyszłość głównie z pracą w bibliotekach publicznych. Miało jednak również wpływ na zatrudnienie w innych typach placówek oraz ograniczenie kształcenia bibliotekarzy szkolnych. Stopniowo uniwersytety ograniczały kształcenie w tym obszarze, zmieniano nazwy instytucji, wprowadzano nowe kierunki studiów, zmierzające ku architekturze informacji, zarządzaniu informacją, publikowaniu cyfrowemu (tabela 1). Zaprezentowana oferta edukacyjna wybranych ośrodków akademickich stanowi materiał poglądowy, a tym samym oferta prowadzonych kierunków studiów jest niepełna, a przykładowa, obrazuje jedynie kierunek dokonującej się zmiany. Praktycznie wszystkie ośrodki akademickie prowadzące dawniej studia bibliotekoznawcze podjęły się tworzenia nowych kierunków kształcenia, a tylko nieliczne pozostawiły studia w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (stacjonarne/niestacjonarne/podyplomowe).

Najnowsza, głęboka reforma nauki i szkolnictwa wyższego zapoczątkowana została w 2018 roku ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*¹⁰, zwaną ustawą „Konstytucja dla Nauki”¹¹ i jest aktualnie w trakcie wdrażania. Wprowadziła ona wiele znaczących zmian, w tym m.in. nową, zredukowaną pod względem liczby, klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych dostosowaną do standardów międzynarodowych. Zgodnie z nią bibliologia i informatologia (wraz z naukami o mediach oraz naukami o poznaniu i komunikacji społecznej) przypisana została do dziedziny nauk społecznych i dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach (w klasyfikacji OECD: media i komunikowanie)¹², czego dopełnieniem były utworzenie nowej struktury organizacyjnej szkół wyższych, reorganizacja istniejących instytucji i/lub kolejna zmiana ich nazw. Wraz z wejściem w życie zapisów nowej ustawy bibliologia i informatologia jako dyscyplina naukowa pozbawiona została praktycznie, niemalże z dnia na dzień, związanego z nią kierunku studiów¹³.

Niekwestionowaną przyczyną, mającą również znaczący wpływ na dokonującą się modyfikację i w końcu zmianę kierunków studiów, m.in. bibliotekoznawczych, jest rewolucja technologiczna, w szczególności niezwykle dynamiczny rozwój Internetu i nowych mediów, w bardzo krótkim czasie.

9 *Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach*, Dz.U. 2019, poz. 1479, [on-line:] <http://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/prawo-w-dziale-kultura-i-ochrona-dziedzictwa-narodowego/prawo-biblioteczne.php> – 22.07.2020.

10 *Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Dz.U. 2018, poz. 1668, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668> – 22.07.2020.

11 *Konstytucja dla nauki*, [on-line:] <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/pobierz-ustawe> – 22.07.2020.

12 *Nowy podział dyscyplin – tabela*, [on-line:] <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/nowe-rozporzadzenie-ws-dyscyplin-to-rzetelna-ocena-badan-naukowych> – 22.07.2020.

13 G. Nieć, *Od transformace k dezintegraci – polské knihovny a knihověda za posledních třicet let*, „Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy” 2019, nr 5, s. 43–46.

Tabela 1. Nowo powstałe kierunki studiów w dawnych instytutach bibliotekoznawczych

Lp.	Nazwa uniwersytetu	Jednostka prowadząca	Kierunek studiów				
			architektura informacji	informacja w środowisku cyfrowym	zarządzanie informacją	publikowanie współczesne	publikowanie cyfrowe i sieciowe
1.	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	Instytut Studiów Informacyjnych	–	–	I st., II st.	–	–
2.	Uniwersytet Łódzki	Katedra Informatologii i Bibliologii	II st.	I st.	–	–	–
3.	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa	I st., II st.	–	–	–	–
4.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Instytut Badań Informacji i Komunikacji	I st., II st.	–	–	–	–
5.	Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie	Instytut Nauk o Informacji	I st.	–	Zi i publikowanie cyfrowe, I st., II st.	–	–
6.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	Instytut Literaturoznawstwa	I st.	–	–	–	–
7.	Uniwersytet Warszawski	Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii	architektura przestrzeni informacyjnych, I st.	–	–	I st.	–
8.	Uniwersytet Wrocławski	Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa	–	–	–	–	I st., II st.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji zamieszczonych na stronach internetowych ww. jednostek prowadzących: Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Instytut Nauk o Informacji, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/kandydaci/> – 22.07.2020; Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Instytut Studiów Informacyjnych, [on-line:] <https://isi.uj.edu.pl/studia> – 22.07.2020; Uniwersytet Wrocławski, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, [on-line:] <https://www.umcs.pl/pl/inib.htm> – 22.07.2020; Uniwersytet Wrocławski, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, [on-line:] <https://www.ibi.uni.wroc.pl/studia> – 22.07.2020; Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Badań Informacji i Komunikacji, [on-line:] <https://www.ibik.umk.pl/?id=1036> – 22.07.2020; Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii, *Dłaczego warto?*, [on-line:] <https://www.wdib.uw.edu.pl/studia/opis-studiow#> – 22.07.2020; Uniwersytet Śląski, Instytut Literaturoznawstwa, [on-line:] <https://us.edu.pl/institut/ii/o-instytucje/institut-dawniej-i-dzis/> – 22.07.2020; Uniwersytet Łódzki, Katedra Informatologii i Bibliologii, [on-line:] <http://kiib.uni.lodz.pl/rekrutacja/> – 22.07.2020

Dostęp do informacji w każdym miejscu i czasie, ogromna szybkość przesyłania informacji za pomocą wielu różnych kanałów komunikacji, w szczególności elektronicznych, stały dostęp, obecność i aktywność w sieci, ogromna rola social mediów w budowaniu i kreowaniu wizerunku zarówno organizacji, jak i osoby, niezwykle dynamiczny rozwój e-usług, spotęgowany i jeszcze bardziej przyspieszony przez obecnie panującą światową pandemię COVID-19. Nowe technologie radykalnie i bardzo szybko zmieniły, i wciąż zmieniają, cały świat i nas samych. Co więcej, mają również niebagatelny wpływ na zmianę oferty dydaktycznej szkół wyższych, jak i sposób jej realizacji.

Nie mniej istotne są, zachodzące w czasie, przemiany społeczne i kulturowe, widoczne zwłaszcza w nowym pokoleniu Z, które jako pierwsze w pełni wychowane zostało z dostępem do sieci, i dla którego świat wirtualny i realny stanowią jedność, a stałe bycie on-line jest czymś naturalnym¹⁴. Równocześnie postępuje dewaluacja wiedzy i studiowania, do czego jeszcze dodać należy niewielki prestiż zawodu bibliotekarza, wynikający głównie z niskich płac¹⁵. Z drugiej jednak strony pojawiły się nowe zawody/specjalności, w których absolwenci bibliotekoznawstwa dobrze się odnajdywali, jak np. od dawna popularny zawód infobrokera.

Instytut Nauk o Informacji UP – oferta dydaktyczna

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa w 2013 roku rozpoczął prowadzenie nowego kierunku studiów – architektura informacji (o profilu praktycznym), cały czas utrzymując kształcenie w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa na studiach I i II stopnia w oparciu o zmodyfikowane plany studiów. Nowo opracowany program studiów II stopnia stanowił podstawę do wyróżnienia Instytutu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego i otrzymania dofinansowania. Dwa lata później Instytut otrzymał kolejne środki z MNiSW na organizację Laboratorium Humanistyki Cyfrowej, będącego „nowoczesnym zapleczem naukowo-technicznym, umożliwiającym realizowanie zaawansowanych badań oraz wypracowanie modelowych rozwiązań wykorzystania technologii informacyjnych we współczesnej bibliologii i informatologii”¹⁶. W 2016 IINiB zmienił nazwę na Instytut Nauk o Informacji, w którym funkcjonują trzy katedry: Kultury Informacyjnej, Zarządzania Informacją, Wiedzy o Mediach. W tym samym roku uruchomiony został nowy kierunek studiów o profilu ogólnoakademickim – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – realizowany na I i II stopniu w trybie stacjonarnym.

14 Więcej o kształceniu akademickim pokolenia Z w: M.B. Król, *Learning by doing a pokolenie Z na przykładzie realizacji projektu „UPoluj kulturę!”*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2019, z. 17, s. 305–327.

15 G. Nieć, dz. cyt., s. 43–46.

16 Grzywacz H., Pietrzakiewicz I., Ruta A., *Instytut Nauk o Informacji*, [w:] K. Dormus, R. Ślęczek, J. Wojniak, *Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Akademia Pedagogiczna. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1996–2016*, Kraków 2016, s. 145.

W 2018 roku nastąpiła znacząca zmiana organizacyjna – Instytut Nauk o Informacji wszedł w skład nowo powstałego Wydziału Społecznego UP – ale przede wszystkim systemowa – dziedziny (z nauk humanistycznych na nauki społeczne) i dyscypliny (z bibliologii i informatologii na nauki o komunikacji społecznej i mediach), w której znalazły się, prowadzone do tej pory w Instytucie, kierunki kształcenia.

W roku akademickim 2019/2020 w Instytucie prowadzone były studia I stopnia na kierunkach: architektura informacji – profil praktyczny (stacjonarne i niestacjonarne) oraz zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (stacjonarne), studia II stopnia na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (stacjonarne), studia podyplomowe z zakresu edytorstwa i studia podyplomowe z bibliotekoznawstwa. W Instytucie Nauk o Informacji w roku akademickim 2019/2020 kształciło się 275 studentów¹⁷. Do końca 2018 r. dyplom ukończenia studiów (licencjackich i magisterskich) otrzymało blisko 4 tys. absolwentów¹⁸.

Będąc podstawą analizy badanie, zawężono do studiów II stopnia – jedynych studiów magisterskich prowadzonych w Instytucie, które: „pozwolą pozyskać szeroką wiedzę humanistyczną oraz praktyczne umiejętności dotyczące działalności informacyjnej, przetwarzania i organizacji informacji cyfrowej oraz procesów związanych z funkcjonowaniem publikacji cyfrowych – od ich tworzenia, przez dystrybucję, przechowywanie, archiwizację aż po odbiór i użytkowanie”¹⁹. Z kolei w dokumencie *Efekty kształcenia – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – studia II stopnia* czytamy, iż celem studiów jest wyposażenie absolwenta w „przygotowanie merytoryczne i umiejętności zawodowe uprawniające go do pracy oraz awansu zawodowego zarówno jako kompetentnego pracownika wydawnictwa, jak i specjalisty zarządzania treścią w różnorodnych instytucjach sektora informacji”²⁰.

Na potrzeby niniejszego opracowania wszystkie przedmioty realizowane na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe II stopnia pogrupowane zostały zgodnie z nazwą kursu i na tej podstawie wyodrębnionych zostało 7 grup przedmiotów związanych z: przygotowaniem tekstu, publikowaniem, zarządzaniem, rynkiem wydawniczym, medioznawstwem, wyborem (fakultatywne) i inne (pozostałe). Kursy wchodzące w skład poszczególnych grup przedmiotów zaprezentowane zostały w poniższej tabeli 2.

17 Dane liczbowe pozyskane z uczelnianego systemu Wirtualna Uczelnia: Wirtualna Uczelnia, [on-line:] <https://wu.up.krakow.pl/WU/> – 14.04.2020. Stan na rok akademicki 2019/2020.

18 *O Instytucie*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/o-nas/> – 14.04.2020.

19 *Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (st. I i II stopnia)*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/kandydaci/zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-st-i-i-ii-stopnia/> – 14.04.2020.

20 *Efekty kształcenia – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – studia II stopnia*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/dokumenty/efekty-ksztalcenia-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-studia-ii-stopnia/> – 14.04.2020; *Program studiów – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (SUM) – studia II stopnia (rekrutacja 2019/2020)*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/dokumenty/program-studiow-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-sum-studia-ii-stopnia-rekrutacja-2019-2020/> – 14.04.2020.

Tabela 2. Oferta dydaktyczna kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe II stopnia

Grupa przedmiotów	Nazwa kursu	Liczba godzin	Forma zajęć	Punkty ECTS
Przygotowanie tekstu	Merytoryczna redakcja tekstu	15	ćw.	2
	Kultura języka – warsztaty	15	ćw.	2
	Problemy kultury współczesnej	15	W	2
	Research w pracy redaktora	15	lab.	2
	Techniczna redakcja tekstu	15	ćw.	2
	Ochrona własności intelektualnej	15	e-learning	1
	Własność intelektualna w komunikacji cyfrowej	25	10 w + 15 ćw.	3
	Cyfrowe zasoby kultury	20	lab.	1
	Infobrokering w biznesie	15	lab.	1
Publikowanie	DTP – teksty użytkowe	20	lab.	3
	DTP – książki 1	20	lab.	3
	DTP – książki 2	30	lab.	2
	DTP – czasopisma	15	lab.	1
	Grafika wydawnicza	20	lab.	2
	Grafika użytkowa	20	lab.	3
	Formaty publikacji cyfrowych	30	lab.	1
	Web design	20	lab.	2
	Przekaz multimedialny	20	lab.	2
	Cyfrowe narzędzia ankietowe	15	lab.	2
	Videoedycja	15	lab.	1
	Współczesna poligrafia	10	w	1
Zarządzanie	Zarządzanie w wydawnictwie	10	w	1
	Zarządzanie projektem wydawniczym	10	ćw.	1
	Marketing wydawniczy	20	ćw.	4
	Projekt – Opracowanie i aplikacja	20	ćw.	1
Rynek wydawniczy	Rynek wtórny książki	20	10 w + 10 ćw.	2
	Współczesny rynek książki	30	10 w + 20 ćw.	2
	Rynek e-publicacji	10	w	1
Medioznawstwo	Metodologia badań medioznawczych	15	w	2
	Teoria mediów i komunikowania	35	15 w + 20 ćw.	4
	Systemy medialne w Polsce	10	w	1
	Współczesny język mediów	15	ćw.	1
	Gatunki dziennikarskie	20	ćw.	1
	Media regionalne i lokalne	30	10 w + 20 ćw.	2
	Media cyfrowe w Polsce	20	lab.	1

Grupa przedmiotów	Nazwa kursu	Liczba godzin	Forma zajęć	Punkty ECTS
Pozostałe	Język obcy dla celów akademickich	15	konwersatorium	1
	Seminarium magisterskie	60	seminarium	10/11/3
	Szkolenie biblioteczne	2	ćw.	0
	Szkolenie BHP	4	ćw.	0
	Sztuka występów publicznych	15	ćw.	1
Fakultatywne	Projektowanie aplikacji mobilnych	15	lab.	2
	Copywriting&branding	15	lab.	2
	Zarządzanie projektami	15	ćw.	2
	Social media marketing	15	lab.	2
	Fotografia cyfrowa	15	lab.	3
Razem	–	821	–	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Planu studiów – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – studia II stopnia – stacjonarne (rekrutacja 2019/2020)*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/dokumenty/plan-studiow-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-sum-studia-ii-stopnia-stacjonarne-rekrutacja-2019-2020/> – 14.04.2020

Metodyka prowadzonych badań

W ramach studium przypadku INOI UP przeprowadzono badanie ankietowe jednego z nowych kierunków kształcenia – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe²¹. Uszczegółowienie celu badań stanowiły sformułowane pytania badawcze:

- jakie są motywacje przyszłych studentów do podjęcia studiów na kierunku ZliPC?
- jakie oczekiwania mają przyszli studenci względem kierunku ZliPC?
- jakie zalety/wady studiowania na kierunku ZliPC wskazywane są przez studentów?
- które z kursów realizowanych na kierunku ZliPC są najbardziej/najmniej przydatne dla studentów?
- jakie kursy rekomendują studenci do dodania do programu studiów na kierunku ZliPC?
- jak studenci oceniają kierunek studiów ZliPC?
- jakie plany zawodowe mają studenci po ukończeniu kierunku ZliPC?

W celu znalezienia odpowiedzi na postawione pytania badawcze zastosowane zostały metody badawcze korzystające z różnych założeń metodologicznych: studium przypadku, badanie ankietowe i obserwacja nieuczestnicząca. Badanie ankietowe przeprowadzone zostało na grupie studentów kończących w roku akademickim 2019/2020 studia magisterskie na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie

²¹ Nazwa jednostki oraz prowadzonych kierunków kształcenia ulegały na przestrzeni lat licznym zmianom, co szczegółowo opisane zostało w artykule.

cyfrowe. Obserwacja nieuczestnicząca prowadzona była z perspektywy dydaktyka realizującego trzy kursy z poddanymi badaniu studentami.

Badanie ankietowe przeprowadzone zostało w styczniu 2020 roku, wraz z zakończeniem I semestru roku akademickiego 2019/2020. Kwestionariusz badawczy zawierał 17 pytań, w tym 14 pytań otwartych, 3 pytania zamknięte i metryczkę. Pytania otwarte dotyczyły m.in. kwestii motywacji podjęcia studiów, oczekiwań względem studiów, zalet i wad studiowania na kierunku, przydatności kursów, rozczarowań, zaś pytania zamknięte związane były z dokonaniem oceny kierunku, zainteresowaniami, planami zawodowymi po ukończeniu studiów.

Dobór grupy badawczej był celowy, bowiem badaniem objęci zostali wszyscy studenci II roku studiów magisterskich (II stopnia) kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe, tj. 21 osób w tym 19 kobiet (90%) i 2 mężczyzn (10%), w wieku od 23 lat (5%) do 25 lat (33%); najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku zgodnym z ciągłym przebiegiem kształcenia, tj. 24 lata (62%). Największy odsetek badanych studentów pochodził ze wsi (38%) i kolejno: miast powyżej 500 tys. mieszkańców (28%), miast do 50 tys. mieszkańców (24%). Najmniej badanych pochodziło z miast o liczbie mieszkańców w przedziale od 51 tys. do 500 tys. mieszkańców (10%). Zdecydowana większość studentów (76%) to absolwenci studiów licencjackich UP w Krakowie, w tym: architektury informacji (69%), bibliotekoznawstwa (19%), filologii angielskiej (6%), pedagogiki specjalnej (6%). Zaledwie 24% stanowili studenci, którzy ukończyli studia licencjackie na innej niż UP uczelni, w tym: Uniwersytet Jagielloński (60%) – edytorstwo, fizjoterapia; Politechnika Krakowska (20%) – inżynieria wzornictwa przemysłowego; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu (20%) – edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – ewaluacja kierunku studiów

Wyniki przeprowadzonego badania pozwalają poznać, choć w bardzo ograniczonym zakresie, perspektywę, przynajmniej części pokolenia Z, z jakiej patrzy ono na wybór kierunku studiów, jak postrzega tok studiów, a także w jaki sposób planuje ułożyć swoje życie zawodowe w przyszłości. Poniżej zaprezentowane zostały wyniki badania ankietowego stanowiącego ewaluację kierunku studiów magisterskich zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe.

Obszar deklarowanych zainteresowań badanych studentów ściśle związany jest z kierunkiem studiów. Wszyscy studenci (100%) wskazali zagadnienia związane z publikowaniem cyfrowym jako obszar swoich zainteresowań. Duży odsetek studentów wskazał również na zagadnienia związane z zarządzaniem (86%) i architekturą informacji (76%). Prawie jedna trzecia badanych zadeklarowała zainteresowania obszarem informacji naukowej (29%), a zaledwie 14% bibliotekoznawstwem (to studenci, którzy ukończyli studia licencjackie na kierunku bibliotekoznawstwo).

Motywacją do podjęcia kształcenia na omawianym kierunku studiów przez badanych studentów było:

– zdobycie nowej bądź poszerzenie posiadanej wiedzy i/lub umiejętności (71%) – w obszarze wiedzy studenci wskazywali na zagadnienia związane z: nowymi mediami, „cyfrowym światem”, architekturą informacji, webwritingiem, copywritingiem, projektowaniem stron internetowych, marketingiem i rynkiem wydawniczym; z kolei wymienianymi umiejętnościami były: „tworzenie grafiki oraz składu publikacji”, „poznanie nowych programów”, „dużo ciekawych graficznych oraz informatycznych zadań na komputerach”, „potrzebne do pracy na rynku wydawniczym”;

– chęć kontynuowania nauki (48%) – „zapewnienie, że ten kierunek będzie kontynuacją AI”, „kontynuacja poprzedniego kierunku”, „chęć kontynuowania nauki na podobnym kierunku”, „podjęcie studiów w pewnym sensie pokrewnych wobec kierunku studiowanego na pierwszym stopniu, jednak rozszerzonych o zagadnienia związane z publikowaniem i metodami cyfrowymi”;

– brak alternatywy (29%) – „brak innego kierunku będącego kontynuacją AI”, „alternatywa dla kierunku, na który się nie dostałam”;

– zachęcający opis kierunku i ciekawy plan kursów (29%) – „ciekawie brzmiący plan studiów”, „atrakcyjny sposób prezentacji kursów na stronie Instytutu”, „nadzieja na nowoczesne studia”;

– chęć zdobycia wyższego wykształcenia (19%) – „uzyskanie w łatwy sposób tytułu magistra”;

– znajomość uczelni i znajomi (10%);

– inne (10%) – „poszukiwanie siebie i swojej drogi życiowej”, „chciałem poznać ciekawych, mądrych ludzi”, „nie chciałem pracować na pełen etat – wolałem połączyć studia i pracę”.

Z kolei oczekiwania badanych studentów co do podjętego kierunku studiów okazały się jednoznaczne, jednorodne i oczywiste. Wszyscy studenci (100%), podejmując studia na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe, oczekiwali nabycia dwóch, podstawowych kompetencji: wiedzy i umiejętności, z akcentem wyraźnie położonym na umiejętności z oczekiwaniem, że będzie to kierunek o profilu praktycznym: „zdecydowanie więcej zajęć praktycznych i przydatnych”, „dużo przedmiotów i projektów praktycznych”, „byłam nastawiona na praktyczne rozwiązywanie problemów i realizację zadań”. Wskazane przez badanych liczne umiejętności i obszary wiedzy zostały uporządkowane, co umożliwiło dokonanie ich podziału i wyodrębnienie kilku grup kategorii:

1. umiejętności praktyczne, w tym:

– konkretnie wskazane – „opanowanie nowych programów komputerowych i systemów (Adobe XD, Wordpress) oraz podniesienie swoich umiejętności w programach już znanych (Illustrator, Photoshop, InDesign)”, „poszerzenie umiejętności graficznych i informatycznych zdolności”, „nauka pracy w wordpresie, budowa stron”, „zdobycie umiejętności w zakresie foto i edycji”, „tworzenie grafiki i nauka składu tekstu”, „nabycie nowych umiejętności i praktyki w projektowaniu cyfrowym”, „dużo ćwiczeń i zajęć praktycznych związanych z publikowaniem cyfrowym”;

– bliżej niedookreślone – „jakieś przydatne umiejętności”, „zdobycie praktyki”, „liczyłam, że będzie dużo ciekawych zajęć na komputerach”,

„kreatywne prace w grupach”, „dużo zajęć praktycznych pozwalających rozwijać umiejętności”;

– przydatne w przyszłej pracy – „poznanie programów, które przydadzą mi się w pracy”, „ćwiczenia, które pomogą naprawdę zdobyć doświadczenie”, „przygotowanie do przyszłej pracy”.

2. wiedza, realizowana w postaci:

– konkretnych przedmiotów z – „nowych mediów”, „związanych z pracą w środowisku medialnym”, „programów graficznych”, „programów Adobe w stopniu większym niż podstawowy”, „projektowania”, „zarządzania i projektowania informacji do druku i dla Internetu – z naciskiem na media cyfrowe”, „architektury informacji”, „jakiegokolwiek zajęcia z zarządzania informacją”, „infobrokeringu i copywritingu”, „SEO, branding i marketingu”, „zarządzania”, „pracy w wydawnictwach”, „redakcji, korekty, edytorstwa, pracy nad składem i produkcji książki”;

– interesujących kursów – „ciekawe zajęcia, które wniosą coś do mojej wiedzy”, „trudne przedmioty wykorzystujące mój potencjał”, „że program będzie bardziej rozbudowany”;

– zdobycia nowej i/lub poszerzenia posiadanej – „stawiałam i liczyłam na pozyskanie wiedzy w prosty, jasny, logiczny sposób”, „zdobycie adekwatnej wiedzy”, „konieczność nauki”.

Innymi oczekiwaniami (38%) wymienianymi przez studentów były: „liczyłam, że będzie to w pewnym stopniu kontynuacja AI”, „ukończenie ciekawego kierunku, który łączyłby się z moim licencjatem”; „możliwość odbycia praktyk np. w wydawnictwie”, „poznanie ciekawych ludzi”, „poczucie jak to jest być na studiach humanistycznych”, „indywidualne podejście do umiejętności studenta”, „brak zajęć będących »zapychaczami czasu«”, „marzyłam, że nie zmarnujemy tutaj czasu”, „że będą traktować nas poważnie”.

Do głównych zalet studiowania na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe badani studenci zaliczyli:

– łatwość studiowania (43%): „łatwo się dostać”, „łatwość zdawania przedmiotów”, „łatwe uzyskanie tytułu”, „niezbyt wymagające przedmioty”, „możliwość wielokrotnej poprawy”, „możliwość dogadania się z wykładowcami”, „mało godzin dydaktycznych”, „każdy sobie poradzi”;

– życzliwych wykładowców (29%): „w większości prowadzący są bardzo mili i życzliwi dla studentów”, „przyjaźni i sympatyczni wykładowcy”, „prostudencka, empatyczna postawa większości prowadzących”;

– ofertę dydaktyczną (29%): w tym, naukę „programów pakietu Adobe”, „podstaw programów graficznych oraz tworzenia stron w wordpresie”, „podstaw tworzenia tekstów do Internetu”, „szersze poznanie jak działają wydawnictwa”, „sztuka wystąpień publicznych”, „ciekawe przedmioty praktyczne”.

Ponadto zaletami wskazanymi przez badanych były również: dobra lokalizacja i wyposażenie sal (10%): „wszystkie zajęcia w jednym miejscu”, „nowoczesny budynek”; poznanie nowych, ciekawych osób (10%) i inne (10%): „mam blisko na uczelnię”, „legitymacja”. Z kolei 10% badanych studentów zadeklarowało, iż nie dostrzega żadnych zalet.

Co ciekawe, wskazane przez badanych studentów główne wady studiowania były wcześniej uznane przez nich jako zalety. Zmianie uległa perspektywa ich widzenia. Do głównych wad studiowania na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe badani studenci zaliczyli:

- ofertę dydaktyczną (81%), w tym: zbyt dużo teorii związanej z medioznawstwem (48%): „studia bardziej związane z mediami”, „zbyt dużo przedmiotów związanych z literaturą, książką”, „dużo teorii związanej z mediami, dawną prasą, książką i bibliotekoznawstwem”; powtarzające się treści (38%): „powtarzające się dla absolwentów UP zajęcia”, „powtarzające się treści (z licencjatu na kierunku architektura informacji UP)”, „treści przedmiotów się pokrywają”; mało zajęć praktycznych (29%): „za mało godzin na przedmioty projektowe, za dużo na czysto teoretyczne”, „przedmioty praktyczne zastąpione przez teorię i historię”, „dużo teoretycznych przedmiotów, ten czas można było poświęcić na coś praktyczniejszego”;

- łatwość studiowania i życzliwe podejście wykładowców (48%), w tym: zbyt małe wymagania stawiane studentom i brak konsekwentnego ich egzekwowania (24%): „wymagania są raczej niskie, a też nie zawsze są egzekwowane”, „zbyt małe wymagania”, „rozleniwienie”, „wątpliwy system oceniania końcowego”, „niedopasowanie wymagań do formy zaliczenia niektórych kursów”, „każdy nabiera tutaj przekonania, że nie opłaca się starać – byle by zaliczyć”.

Ponadto jako wadę studiowania niektórzy badani wskazali innych studentów z roku (14%): „nie są ambitni”, „Ci ludzie nie mają celów, ambicji, pasji”.

Za najbardziej przydatne kursy badani studenci uznali kursy z grup: publikowanie (10/11 kursów) i zarządzanie (4/6 kursów), zaś jako najmniej przydatne wskazane zostały kursy z grup: medioznawstwo (7/7 kursów) i rynek wydawniczy (2/3 kursy).

Badani studenci wyrażali szczególne zainteresowanie kursami, które – ich zdaniem – są szczególnie istotne w programie studiów, aby kierunek w większym stopniu spełniał oczekiwania przyszłych studentów. Wśród rekomendowanych kursów znalazły się m.in.: publikowanie cyfrowe, nowe media, SEO, korekta i redakcja tekstu, edycja cyfrowych książek, druk i dystrybucja, nauka o informacji, zarządzanie informacją, zarządzanie, marketing internetowy, metody badań w projektowaniu serwisów internetowych (badania użytkowników), teorie psychologiczne i kognitywistyczne w rozwiązaniach cyfrowych, audyt serwisów internetowych, projektowanie aplikacji, stron internetowych, tworzenie e-booka, programowanie, grafika internetowa, fotografia produktowa, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowania programów pakietu Adobe, HTML, PHP, CSS, UX oraz język angielski specjalistyczny. Analiza kursów rekomendowanych przez badanych studentów do dodania pozwala zauważyć silne przechylenie preferencji badanych w kierunku studiów informatycznych i graficznych, z akcentem wyraźnie położonym na nabycie jedynie umiejętności praktycznych.

Badani studenci dokonali również oceny kierunku. Studia zostały ocenione najwyższej przez studentów tzw. obcych, czyli tych, którzy ukończyli kierunek studiów licencjackich na innej niż UP uczelni. Nieco niższą ocenę wystawili studenci, którzy ukończyli studia licencjackie na kierunku architektura informacji UP, uskarżając się na powtarzające się, ze studiów licencjackich, treści.

Po ukończeniu studiów 76% badanych studentów deklaruje chęć podjęcia pracy. Zdecydowana większość chciałaby podjąć pracę zgodną z ukończonym kierunkiem i wiąże swoją przyszłość z pracą w: agencji marketingowej (71%), serwisie internetowym (67%), firmie z branży IT (62%). Chęć podjęcia pracy w instytucji medialnej bądź w wydawnictwie zadeklarowało po 33% badanych. Chęć dalszego kształcenia deklaruje 57% badanych, głównie na kursach (graficznych, językowych), ale także na studiach: podyplomowych, innych magisterskich, doktoranckich, jak i we własnym zakresie. Z kolei 10% studentów po ukończeniu studiów planuje budowę domu lub wyjazd za granicę.

Zakończenie

Ostatnie dwie dekady przyniosły sporo radykalnych zmian w zakresie regulacji prawnych, dynamicznego rozwoju nowych technologii, przemian społecznych i kulturowych, co w znaczącym stopniu dotknęło szkolnictwo wyższe. Naturalnym zjawiskiem są procesy związane z przekształcaniem jednostek akademickich, co często ma związek z dostosowywaniem oferty dydaktycznej do aktualnych oczekiwań rynku pracy.

Przeprowadzone badanie umożliwiło, choć w dość ograniczonym zakresie, uzyskać odpowiedź na postawione pytanie badawcze. Oferta dydaktyczna realizowana na kierunku zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe II stopnia w Instytucie Nauk o Informacji UP w Krakowie dopasowana jest do potrzeb i oczekiwań odbiorców, do których jest kierowana, w ograniczonym zakresie: „uważam, że ZIIPC to kierunek z dużym potencjałem i kilkoma świetnymi dydaktykami”. Motywacje studentów związane z wyborem studiów nie zmieniają się od lat²² – głównie podyktowane są zainteresowaniami zgodnymi z kierunkiem kształcenia (publikowanie cyfrowe, zarządzanie, architektura informacji) oraz chęcią podjęcia pracy w zawodzie (agencja marketingowa, serwisie internetowym, firma z branży IT). Często motywacjami do podjęcia studiów są również: chęć kontynuowania nauki na podobnym (do studiów I stopnia) kierunku, brak alternatywy, zachęcający opis kierunku. Dzisiejsi studenci oczekują, że w procesie studiowania nabędą konkretne, liczne umiejętności

22 Podobne badanie, dotyczące m.in.: motywu wyboru studiów, wiedzy o zawodach bibliotekarza i specjalisty informacji, pracy w bibliotece lub centrum informacji, programu studiów, prestiżu bibliotekarza/pracownika informacji, poprawy wizerunku zawodu i jego przyszłości, przeprowadzone zostało wśród studentów II roku studiów uzupełniających magisterskich w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego w roku akademickim 2002/2003 przez Elżbietę Zybert. Badani studenci jako motywy podjęcia studiów bibliotekoznawczych na II stopniu wskazywali wówczas: 1. zainteresowania wiedzą o dawnej książce, biblioterapią, literaturą dziecięcą, edytorstwem; 2. wewnętrzną potrzebę zdobycia i uzupełnienia wiedzy w związku z przeobrażeniami w miejscu pracy; 3. konieczność podniesienia kwalifikacji niezbędnych do podjęcia lub utrzymania pracy; 4. dobre perspektywy rozwoju zawodu. Zob. E.B. Zybert, *Studenci kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo a przyszłość zawodu*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2003, nr 2, s. 95–96.

praktyczne, które będą przydatne w przyszłej pracy zawodowej, w mniejszym stopniu zaś chcą zdobyć/poszerzyć wiedzę. Oczekiwania studentów co do „upraktycznienia studiów” nie są niczym nowym²³, ale z pewnością ten trend się nasila. Zagadnienie proporcji między treściami teoretycznymi i praktycznymi w procesie kształcenia to dylemat szeroko dyskutowany już od lat 80.: „czy kształcić w sposób możliwie ogólny, dając podstawową wiedzę teoretyczną, czy też kształcić od początku do konkretnego zawodu, czyli dawać od razu przygotowanie praktyczne?”²⁴ Również i badani studenci wskazali szereg praktycznych umiejętności, których nabycia oczekiwali w toku studiów, w tym najważniejsze dla nich – opanowanie licznych programów graficznych i systemów informatycznych. To potwierdza wzrastającą rolę, a nawet dominację w kolejnych latach informatyki w zakresie niezbędnych kompetencji przyszłych pracowników sektora cyfrowego²⁵.

Zmiany są nieuniknione, często podyktowane wieloma współlistniejącymi czynnikami, co wymaga elastycznego podejścia do kształtowania oferty dydaktycznej. Dopasowanie oferty dydaktycznej do aktualnych potrzeb rynku pracy, a zarazem niezatrącenie istoty i sensu studiowania wydaje się coraz większym i trudniejszym wyzwaniem dla ośrodków akademickich, nie tylko w Polsce. Perspektywa odbiorców oferty kształcenia również jest ważna i powinna być brana pod uwagę przy konstruowaniu programów dydaktycznych, bowiem „obserwator nigdy nie będzie miał lepszej wiedzy niż aktorzy”²⁶. Nie powinna stanowić jednak dominanty. Jak pokazały bowiem badania, „łatwość studiowania” stanowi dla studenta zarówno zaletę, jak i wadę. Pozostaje na zupełnie odrębne opracowanie pytanie, jak do tych dynamicznie zachodzących zmian mają „dostosować” swoje wieloletnie zainteresowania naukowe i badawcze kadry, które w żaden sposób nie są (i całe szczęście) podatne na zmiany w tak szybkim tempie.

Bibliografia

- Czarniawska B., *Badacz w terenie, pisarz przy biurku. Jak powstają nauki społeczne?*, Łódź 2018.
- Grygrowski D., *Studia bibliotekoznawcze w kryzysie*, [w:] *Interdyscyplinarium nauk o mediach i kulturze*, red. M. Antczak, Z. Gruszka, Łódź 2020, s. 145–176.

23 Zob. „zbyt mało treści o charakterze praktycznym”, „zbyt mała ilość zajęć komputerowych”, „zbyt mało zajęć praktycznych”. Tamże, s. 92.

24 St. Kurek-Kokocińska, *Studia bibliotekoznawcze w Polsce...*, s. 45; B. Sordylowa, *Wyowiedź*, [w:] *Forum dyskusyjne „Przeglądu Bibliotecznego”*, „Przegląd Biblioteczny” 1983, z. 2/3, s. 130–144.

25 M. Jarocki, *Architektura informacji a umiejętności informatyczne. Próba oceny programu nauczania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2019, z. 17, s. 238.

26 B. Czarniawska, *Badacz w terenie, pisarz przy biurku. Jak powstają nauki społeczne?*, Łódź 2018, s. 65.

- Grzywacz H., Pietrzakiewicz I., Ruta A., *Instytut Nauk o Informacji*, [w:] K. Dormus, R. Ślęczek, J. Wojniak, *Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Akademia Pedagogiczna. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1996-2016*, Kraków 2016, s. 142–149.
- Jarocki M., *Architektura informacji a umiejętności informatyczne. Próba oceny programu nauczania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2019, z. 17, s. 232–239.
- Koredczuk B., Woźniak-Kasperek J., *Bibliologia i informatologia w naukach o komunikacji społecznej i mediach – odrębność czy komplementarność*, „Studia Medioznawcze” 2019, t. 20, nr 3 (78), s. 212–224.
- Król M.B., *Learning by doing a pokolenie Z na przykładzie realizacji projektu „UPoluj kulturę!”*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 2019, z. 17, s. 305–327.
- Kurek-Kokocińska St., *Studia bibliotekoznawcze w Polsce. Historia i ewolucja w latach 1945-2015 ze szczególnym uwzględnieniem przykładu Uniwersytetu Łódzkiego*, Łódź 2016.
- Kurek-Kokocińska St., *Wstęp*, [w:] *Uniwersyteckie kształcenie bibliotekarzy. W 70-lecie studiów bibliotekoznawczych i informacyjnych na Uniwersytecie Łódzkim*, red. J. Koniczna, St. Kurek-Kokocińska, Łódź 2016, s. 7.
- Nieć G., *Od transformace k dezintegraci – polské knihovny a knihověda za posledních třicet let*, „Duha. Informace o knihách a knihovnách z Moravy” 2019, nr 5, s. 43–46.
- Sordylowa B., *Wypowiedź*, [w:] *Forum dyskusyjne „Przeglądu Bibliotecznego”*, „Przegląd Biblioteczny” 1983, z. 2/3, s. 130, 144.
- Zybert E.B., *Studenci kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo a przyszłość zawodu*, „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2003, nr 2, s. 88–99.

Źródła elektroniczne

- Deklaracja Bolońska. Szkolnictwo wyższe w Europie. Wspólna Deklaracja Europejskich Ministrów Edukacji, zebranych w Bolonii w dniu 19 czerwca 1999*, [on-line:] <https://www.gov.pl/web/nauka/proces-bolonski.pdf> – 22.07.2020.
- Efekty kształcenia – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe – studia II stopnia*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/dokumenty/efekty-ksztalcenia-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-studia-ii-stopnia/> – 14.04.2020.
- European Higher Education Area and Bologna Process*, [on-line:] <http://www.ehea.info/> – 22.07.2020.
- Konstytucja dla nauki*, [on-line:] <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/pobierz-ustawe> – 22.07.2020.
- Nowy podział dyscyplin – tabela*, [on-line:] <https://konstytucjadlanauki.gov.pl/nowe-rozporzadzenie-ws-dyscyplin-to-rzetelna-ocena-badan-naukowych> – 22.07.2020.
- O Instytucie*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/o-nas/> – 14.04.2020.
- Plan studiów – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (SUM) – studia II stopnia – stacjonarne (rekrutacja 2019/2020)*, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/doku>

menty/plan-studiow-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-sum-studia-ii-stopnia-stacjonarne-rekrutacja-2019-2020/ – 14.04.2020.

Prezes Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, *Uzasadnienie deregulacji dostępu do wykonywania zawodów do projektu ustawy o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych z projektami aktów wykonawczych*, RM-10-53-13, Warszawa 17.07.2013, [on-line:] <https://bip.kprm.gov.pl/download/75/13144/RM-10-53-13.pdf> – 22.07.2020.

Program studiów – zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (SUM) – studia II stopnia (rekrutacja 2019/2020), [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/dokumenty/program-studiow-zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-sum-studia-ii-stopnia-rekrutacja-2019-2020/> – 14.04.2020.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Dz. U. 2011, nr 253, poz. 1520, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20112531520> – 22.07.2020.

Uchwała Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 23 kwietnia 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, M.P. 2010, nr 46, poz. 636, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20100460636> – 22.07.2020.

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Instytut Studiów Informacyjnych, [on-line:] <https://-isi.uj.edu.pl/studia> – 22.07.2020.

Uniwersytet Łódzki, Katedra Informatologii i Bibliologii, [on-line:] <http://kiib.uni.lodz.pl/rekrutacja/> – 22.07.2020.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, [on-line:] <https://www.umcs.pl/pl/inib.htm> – 22.07.2020.

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Badań Informacji i Komunikacji, [on-line:] <https://www.ibik.umk.pl/?id=1036> – 22.07.2020.

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Instytut Nauk o Informacji, [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/kandydaci/> – 22.07.2020.

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Literaturoznawstwa, [on-line:] <https://us.edu.pl/instytut/il/o-instytucie/instytut-dawniej-i-dzis/> – 22.07.2020.

Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii, *Dlaczego warto?*, [on-line:] <https://www.wdib.uw.edu.pl/studia/opis-studiow#> – 22.07.2020.

Uniwersytet Wrocławski, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa, [on-line:] <http://www.ibi.uni.wroc.pl/studia> – 22.07.2020.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, Dz.U. 2019, poz. 1479, [on-line:] <http://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/prawo-w-dziale-kultura-i-ochrona-dziedzictwa-narodowego/prawo-biblioteczne.php> – 22.07.2020.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów, Dz.U. 2013, poz. 829, [on-line:] <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20130000829> – 22.07.2020.

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. 2018, poz. 1668, [on-line:] <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001668> – 22.07.2020.

Wirtualna Uczelnia, [on-line:] <https://wu.up.krakow.pl/WU/> – 14.04.2020.

Zarządzanie informacją i publikowanie cyfrowe (st. I i II stopnia), [on-line:] <https://inoi.up.krakow.pl/kandydaci/zarzadzanie-informacja-i-publikowanie-cyfrowe-st-i-i-ii-stopnia/> – 14.04.2020.

New fields of study at the library science institutes of Polish universities.

Case study: Institute of Information Sciences of the Pedagogical University in Krakow

Abstract

This article consists of a diagnosis and in-depth analysis of the factors that influenced the change in the field of library studies in Poland based on the example of a selected academic center with a long tradition of library education, together with an attempt to evaluate the current field of study. The article presents the results of research in which an attempt was made to find an answer to the following question: Are the didactic offering in the field of information management and second-degree digital publishing at the Institute of Information Sciences of the Pedagogical University in Krakow tailored to the needs and expectations of the recipients to whom it is addressed?

Keywords: library studies, library science, management and digital publishing, new fields of study, academic didactic offering.